

**BLAGOSLO-
VITEV
KAPELE V
FILOVCIH**
str. 3

**GDE ŠE
FTIČ
REJDKO
ODI...**

str. 6

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 19. novembra 1998 ❁ Leto VIII, št. 23

60 LET

KDOR POJE, SLABO NE MISLI

Tega pregovora se je poslužilo kar nekaj govornikov na 60. obletnici Mešanega pevskega zbora A. Pavel, ki je bila na Gornjem Seniku 14. novembra.

Začetki zborovskega petja na G. Seniku segajo v l. 1938, ko je učitelj organist A. Čabai ustanovil cerkveni ženski zbor. Gonilna sila vaškega zbora v začetku 50-tih let so bile prav ženske iz cerkvenega zbora. Prva zborovodkinja je bila učiteljica Ana Boroš, njo je nasledil Jožef Vass. L. 1970 je zbor prevzel Andraš Čabai in ga vodil vse do l. 1958, ko je zbor prevzela Marija Trifus, ki ga vodi tudi danes.

Sobotna obletnica se je začela z otvoritvijo razstave, na kateri so nekdanji in sedanji člani zbora rado vedno iskali samega sebe na slikah, se ob določenih predmetih spominjali na lepe trenutke. Po obisku na pokopališču pri grobovih pokojnih pevcev in zborovodje, se je začela maša, ki jo je ob pomoči g. Ivana Camplina in Lojzeta Kozarja daroval kanonik dr. Stanislav Lipovšek, stolni župnik v mariborski stolnici.

Na srečanju nekdanjih in sedanjih pevcev je pritegnila največ pozornosti velika torta, ki jo je dala speči nekdanja pevka, ki živi trenutno izven Porabja.

Na koncertu v domačem kulturnem domu so slavljenci praznovali skupaj s svojimi pevske prijatelji od daleč in blizu. Obletnico je počastil MePZ s Podkuma, moški kvartet iz Martinja ter ansambel L. Korpiča in ženski kvartet iz Monoštra. Proslave so se udeležile delegacije iz Broda-Vižmarij, Trbovelj, Šentvida pri Stični ter Murske Sobotice.

Ob visoki obletnici je ZKO Slovenije (Sklad za ljubiteljsko kulturo) podelil zboru Galusovo listino, njenim članom pa Galusove značke, 13 bronastih, 9 srebrnih in 3 zlate. Zlato značko so dobile: Irena Barber, Eva Časar in Vera Gašpar. Zveza Slovencev na Madžarskem je Mariji Trifus podelila priznanje "Za Porabje".

Prav za obletnico je izšla brošurica 60 let mešanega pevskega zbora Avgust Pavel ter kasete z nabožnimi pesmimi "Poslušajte vsi ljudje".

-MS-

MURSKI VAL – MOJ VAL – ŽE 40 LET

Bilo je leta 1958, takrat, ko je bila Madžarska še skrita za železno zaveso, v Jugoslaviji, kamor je takrat še spadala Slovenija, pa smo praznovali 29. november - dan republike. Dan potem je bila v soboški kinodvorani slavnostna prireditev ob otvoritvi nove relejne radijske postaje radia Murski val. Nedeljski dogodek je radio neposredno prenašal, že v torek pa začel z rednimi oddajami v slovenskem in madžarskem jeziku, in sicer ob torkih, četrkih in nedeljah. V preostalem času je relejna postaja prenašala program ljubljanskega radia. V začetku je bilo lokalnega programa zelo malo, ker za kaj več ni bilo niti tehničnih niti kadrovskih možnosti. Sreča je bila, da je bil prvi radijski urednik Drago Beloglavec iznajdljiv človek. Za dnevne programske opreme si je magnetofon sposodil v trgovini, pri ustvarjanju programa pa si je pomagal z dopisniki, postopoma je pritegnil k sodelovanju takrat že uveljavljene novinarje Pomurskega Vestnika. Tako je prihajalo do tesnejšega in kmalu organiziranega sodelovanja obeh medijev, ki sta se znašla pod skupno streho podjetja Pomurski tisk. Največ smisla za radijski medij je imel takrat direktor Jože Vild, ki je bil obenem glavni in odgovorni urednik. Svoje direktorske izkušnje z radia Maribor je prenašal na mlajše sodelavce, jih spodbujal, čeprav so bile tehnične in materialne možnosti klavrne. Oddajali so iz kleti gasilskega doma, ki jo je večkrat zalila voda, zato so si pomagali s tramovi in deskami in studio dvignili za 15 centimetrov. Leta 1964 se je radio oglašal trikrat na teden, slišnost oddajnika pa so motile tuje radijske postaje. Popoldne so ga poslušali samo v mestu, čeprav je program vsebinsko vključeval celotno Pomurje.

Leta 1976 je bil zgrajen oddajni center v Nemčevcih s srednjevalovnim in UKW oddajnikom. V začetku sedemdesetih je

sodelavcem uspelo pridobiti prostore na Titovi ulici v Murski Soboti, tako da se je začelo obdobje intenzivnega programskega razvoja. Maja 1992 je RTV Slovenija zgradila še oddajni center v Pečarovcih. Murski val oddaja ves dan na UKW 94,6 Mhz, dopolne pa tudi na srednjem valu 648 kHz, ki je prav posebej slišen v Porabju. Prva oddaja za prebivalce ob Rabi je nosila naslov Porabska nedelja, prvič pa je bila na sporedu 1. januarja 1971 in potem vsako zadnjo nedeljo v mesecu pol ure. To so bile prve vezi Slovenije s porabskimi Slovenci, ki jih je tkal pokojni sodelavec Jože Šabjan. Leta 1978 so oddajo vsebinsko preoblikovali in ji dali naslov Doma in onkraj meja. Pripravljali jo je Jože Graj, obe oddaji pa sta predhodnici Panonskih odmevov, ki jih danes ureja Silva Eöry. Na sporedu so vsako nedeljo ob 8.15. To ni edini programski čas, ki ga Murski val namenja Porabcem. Marijana Sukič se vsak drugi ponedeljek v živo oglašala iz Porabja, aktualno

dogajanje ob slovensko-madžarski meji je prisotno v dnevni poročilih, vsake toliko časa sodelavci radia v sodelovanju z Zvezo Slovencev na Madžarskem pripravljajo daljšo oddajo, ki jo posnamejo v eni od porabskih vasi.

Radio Murski val, ki je zmagovalac osmih festivalov radijskih postaj, prvi zabeleži vse dogodke ob Muri in Rabi, pokomentira najaktualnejše, sooblikuje kulturno podobo pokrajine in povezuje ljudi štirih držav. V planskih ciljnih mladega 40-letnika, ki bo praznoval obletnico 29. novembra, je že zapisana ambicija neprekinjenega 24-urnega oddajanja. Uresničili jo bodo takoj po novem letu. Najbolj obvezujoč slogan za vse ustvarjalce programa je slogan Nič se ne zgodi brez nas. In radio so tisti, ki ga delajo. To pa niso samo redni in zunanji sodelavci, ampak tudi poslušalci, ki ga aktivno sooblikujejo. Na Murskem valu želijo, da boste tudi porabski poslušalci ostali z vašim valom še prihodnjih 40-let.

Krka v Budimpešti

Madžarska farmacevtska industrija ima v našem razvoju pomembno mesto

Med štiriintridesetimi podjetji in predstavništvi, kolikor jih ima novo-meška Krka na tujem, je že sedem let uspešno predstavništvo tudi v Budimpešti. Predstavništvo vodi dr. Elvira Medved. "Naše sodelovanje je staro prek 30 let, najpomembnejši partner v zgodovini sodelovanja in razvoja je bil Medimpex. Ko ni bilo deviz, smo se preko te firme oskrbovali s farmacevtskimi surovinami. Nasploh je imela madžarska farmacevtska industrija važno vlogo v našem razvoju, ker smo od nje dobili pomembno tehnologijo in

opremo," je na otvoritvi obnovljenega predstavništva v Budimpešti povedal predsednik uprave in generalni direktor Krke Miloš Kovačič. Krka je zdaj v srednji in vzhodni Evropi med vodilnimi farmacevtskimi firmami. "Od Vladivostoka do Trsta je preko sto firm, najpomembnejši smo Slovenci, Madžari in Hrvați, med podjetji pa Krka, Lek, Pliva in Richter Gedeon," poudarja Miloš Kovačič, prvi mož Krke. Ta čas ima Krka na Madžarskem registriranih 40 zdravil. Lani je prodala za 3 milijone dolarjev izdel-

Pot v Trento v madžarskem jeziku

NAJPOPULARNEJŠA KNJIGA V KNJIGARNI PISATELJEV

Slovensko veleposlaništvo v Budimpešti, založba Evropa in Knjigarna pisateljev, so pripravili predstavitev romana Kajetana

da se je za prevod odločila, ker jo je roman pritegnil s širino vsebine, s katero posega v evropski prostor. Kajetana Koviča je pred-

Koviča Pot v Trento, ki je leta 1994 izšel pri Pomurski založbi v Murski Soboti, letos pa v madžarskem prevodu pri založbi Evropa v Budimpešti. Prevajalka Klára Körtvélyessy je povedala,

stabil eden najbolj znanih madžarskih pesnikov László Lator, ki je dejal, da je avtor sicer bolj znan kot pesnik, zelo dobro pa je bil sprejet njegov doslej najobsežnejši roman Pot v Trento, v madžarskem prevodu Utazás Trentóba.

Kovičev roman Pot v Trento je bil v oktobru tudi najbolje prodajan roman v Knjigarni pisateljev. Podatek ne bi bil toliko presenetljiv, če bi v knjigarni predstavljali malo izvirnega leposlovja. Toda samo v novembru bodo v Knjigarni pisateljev predstavili šestnajst leposlovnih del, pesniških zbirk in proze. V programu imajo trinajst prireditev, od literarnih do likovnih in glasbenih. Vse so ob šestnajsti uri in dobro obiskane, kot je bil izjemen obisk tudi na predstavitvi Poti v Trento.

Veliko zanimanje za slovenskega književnika, akademika Kajetana Koviča, so pokazali tudi kolegice in kolegi, saj je odgovarjal na vprašanja številnih novinarjev časopisnih hiš in televizije.

eR

eR

Štenjé

Pisatelj Slovenske krajine

Pisatelj Miško Kranjec (1908-1983) se je naraudo na Vogrskom, mrau je pa v Jugoslaviji, živo pa v Slovenski krajini. Kak je tau mogauče? Gda se je naraudo, té so Slovenci med Mürov i Rabov slišali eške k vogrskoj državi. Vekši tau Slovenske krajine je 1920-oga leta prišlo pod Jugoslavijo, mi porabski Slovenci pa smo ostali tū na Vogrskom tadale. Vekši tau Slovenske krajine imenūjejo od tistoga mau Prekmurje. Tam, v Véliki Pólani se je naraudo Miško Kranjec. Včiu se je v Ljubljani i je postano eden največši slovenski pisatelj. Piso o žitki praus-

ni lidaj v svojoj rojstnoj krajini (npr. Os življenja, Povest o dobrih ljudeh, Strici so mi povedali itn.), pa o zgodovini te krajine tō (npr. Mladost v močvirju).

V romani Mladost v močvirju etak piše o revoluciji 1919-oga leta:

„Revolucija, ki so jo pripravljali v Soboti in Lendavi pa potem ustvarili republiko, bo čisto drugačna. V Soboti in v Lendavi so imeli bore malo delavskega proletariata, imeli pa so nekaj ljudi, ki so bodi še v Rusiji na fronti bodi že potem nekje drugod slišali o revoluciji v Rusiji. Ne bodo prevzeli ne tovarn in trgovin, ničesar, ker v resnici nimajo nikakih potreb in tudi nimajo česa prevzeti. Zamočvirjeni Poljanci smo vselej mislili na zemljo. Če bi nas bil kdo predramil, nas povedel — najbrž bi zares bili delili zemljo med seboj in ne čakali, če bo grof zadovoljen s tem ali ne. Morda bi celo bili znali ustvariti svojo vojsko, ki bi bila zemljo pa tudi nas branila. Toda Matjašec vse do svoje smrti ne bo doumel, kaj vse je bilo potrebno. Bil je kmet, o revoluciji je vedel bore malo.

Ljudje v Soboti in Lendavi so vedeli o njej ravno tako bore malo, lahko pa so kaj več izvedeli o njej, lahko celo ustvarili sosvet, ki ga Matjašec ni znal, ker ne bi bil vedel z njim kaj početi.

V vsem tem je bila kal tiste nesreče, ki je nazadnje zadela vso madžarsko revolucijo osemnajstega in devetnajstega leta: močvirni ljudje iz vasi, želarji smo naskočili svoje najbolj sirove izkoriščevalce in zatiravce in veleposest, kar se je najlepše pokazalo v treh vaseh našega močvirja: trgovca, ki je bil najbolj neposredni izkoriščevalec vasi, naskočili smo grad beltinskega grofa Zichya, ki je bil dobršen del zemlje vsega dolnjega dela te pokrajine v njegovi lasti, in naskočili smo najbolj neposredno oblast — notarja. Toda vse to ni moglo biti v okviru dobre revolucije več ko plaho trkanje na duri tiste sile, ki jo je bilo treba uničiti.”

(odlomek)

Marija Kozar

Blagoslovitev kapele v Filovcih

Državna slovenska samouprava je na konci oktobra organizirala paut v Prekmurje, gde so blagoslovili kapelo (Filovci) in posvečali diakone (Turnišče). Sto pa zakoj je zozido tau kapejlo, o tem nam je pisala ena udeleženka.

Barica in Jožef Gutman sta na hižni zakon stau-pila. Pa kak je tau že za ves svejta, jezero pa jezero lejt, najprvo bogastvo je dejte, če se dva mladenca ljubita. Dapa pri njima se je nej tak zgodilo. Čakala sta čakala, ka mlada ženska noseča grata. Ta so šli mej-sectje, lejta, pa dejte nej bilau. Te sta se z možom zguncala pa sta oblūbila, če njija Gospodni Bog poslūne, ka dejte dobita, te njiva nika dobroga včinita za spomin. Boga boječiva sta bila obadva pa Blajženo Marijo Devico sta iz srca častila. Njine prošnje je Boug poslūno pa je ženska noseča ostala.

Dejte se je narodilo, de je pa trno slabo bilau, tak ka so doktorje pravli, ka nede živelo. Materno srce se je skurok od žalosti raz-počilo pa oče je tō trno žalosten bijo. Pa obadva sta telko Boga molila pa Marijo prosila, naj njim pa tau detece don živo ostane. Dejte je živelo, je gor raslo pa je Boug eštje ednok poslūno, ka sta eštje edno dejte dobila, edno dejtko. Eden človeči par. Tau je trno velki blagoslov. Mlajši so gorzrasli pa so velke šole spunili. Sin je školnik, či pa doktorca, že vnuke majo.

So lejta brž odletele. Barica i Jožef sta že 45 lejt oženjeniva, gda njima na pamet pride, ka sta oblūbo eštje nej spunila. Oblūbiti je léko, samo oblūbo spuniti je težko. Na pa te sta v gorica j mela edno mesto pa tam sta edno kapelo

dala gorzozidati. Lūdje so tō pomagali, če gli je takšen razburkani svejt, zatok dosta dobroga srca lūstvo žive. Kapela stoji pa Gospodnoga Boga ino blajženo Marijo Devico diči. Pa više dver je gori spisano: Kraljica Družine.

Mi, Porabci smo tō bili z ednim busom na gorposvečanji. Trno žalostno vrejmen je bilau, tak so oblaki visali, ka vsakši minut bi se leko dež pūsto. Trno lepo gorposvečanja je

bilau s sveto mešo. Lejpa predga je bila, dapa mi smo vsikšo rejč nej razmeli. Dapa veselilo nas je v srci, ka smo leko navzoči bili in dičili Marijo. Kak če bi Marija svoj sveti plašč držala viša nas do konca. Pa gda je konec bijo, ka je zvon vdaro Ave Marijo, te se je tak dež vlejo, kak če bi Marija svoje svete skunze na nas pūstila, dapa nej od žalosti, liki od veselja.

Emá Sukič

Kuratorij odločil o štipendijah

Kuratorij Javnega sklada za narodne in etnične manjšine na Madžarskem je na svojem oktobrskem zasedanju - med drugim - odločal tudi o štipendijah, namenjenih manjšinskim študentom. Kot smo to izvedeli od slovenskega člana kuratorija, Ferenc Kranjca, so slovenski študentje vložili 11 prošenj. Izmed teh so 5 takoj zavrnili, kajti niso ustrezali pogojem, ker niso imeli potrdira o opravljenem jezikovnem izpitu ali priporočila manjšinske samouprave oz. organizacije. Tri študentke so bile zavrnjene zaradi pomanjkanja sredstev.

Štipendijo bodo v študijskem letu 1998/99 prejeli trije študenti, **Robert Krajcar** iz Števanovec (študira pravo v Peču), **Brigita Šoš** iz Števanovec (študentka ekonomije v Miskolcu) in **Ilona Bartakovič-Nagy** iz Slovenske vesi (je vzgojiteljica, študira ob delu slovenščino v Szombathelyu).

Druga važnejša točka dnevnega reda na seji kuratorija je bila razpis natečaja za organiziranje osrednje prireditve ob dnevu manjšin (18. december). Natečaja se lahko udeležijo državne manjšinske samouprave. Dobitnik natečaja mora na osrednji prireditvi reprezentirati državotvorno in kulturno vlogo manjšin na Madžarskem.

Spremljajte televizijsko oddajo
SLOVENSKI UTRINKI
vsak drugi torek ob 14.00 na
1. programu madžarske
televizije.

Naslednja oddaja bo v torek,
24. novembra 1998.

Ponovitev v soboto, 28.
novembra, ob 9.15,
na 2. programu.

ŠTUKLJEVIH
STO LET

Najuspešnejši slovenski športnik vseh časov in najstarejši živeči dobitnik zlatega olimpijskega odličja na svetu Leon Štukelj je v četrtek, 12. novembra, praznoval 100-letnico rojstva.

Skupna zbirka Štukeljih olimpijskih medalj šteje dve zlati z OI v Parizu leta 1924 (telovadba - mnogoboj in drog), leta 1928 v Amsterdamu je zmagal na krogih in dobil še bronasti medalji za mnogoboj in ekipno uvrstitev jugoslovanske vrste. V Berlinu leta 1936, ko je dobil srebrno medaljo na krogih, pa je bil star že 38 let.

Leon Štukelj se je rodil 12. novembra 1898. leta v Novem mestu, kjer se je pri tamkajšnjem telovadnem društvu Sokol seznanil z osnovami telovadbe, s katero si je pridobil svetovni sloves olimpijskega zmagovalca.

Kljub visoki starosti je še vedno sposoben izvesti telovadne elemente, ki jih ne zmorejo tudi 80 let mlajši od njega. Slovenija in slovenski šport sta zaradi Štukeljevega prispevka nedvomno bogatejša za veličino in uspehe, ki bi bili v ponos tudi mnogo večjim narodom. V dvaindevetdesetem letu starosti je bil leta 1992 na olimpijskih igrah v Barceloni, leta 1996 pa je v Atlanti na 26. olimpijskih igrah ob stoletnici olimpijskih iger moderne dobe sodeloval na slovesni otvoritvi. Bil je eden prvih zvezdnikov otvoritvene slovesnosti, na kateri so mu gostje na čelu z ameriškim predsednikom Billom Clintonom navdušeno ploskali.

Po Štukeljevem mnenju sta med najboljšimi športniki vseh časov atlet Jesse Owens in plavalec Johnny Weissmüller. Prepričan je, da je šport zdaj veliko težji, kot je bil v njegovih časih, hkrati pa mu ni všeč tako poudarjena tržna plat športa. "S tem se nikakor ne strinjam, toda denar je sveta vladar. Danes je šport čisti profesionalizem," meni Štukelj.

Leon Štukelj je tudi najstarejši slovenski sodnik. V Mariboru živi skupaj s 16 let mlajšo ženo Lidijo, s katero sta se poročila pred 65 leti.

Jajjaa?!?

Vej pa don nej?!?

Kokauši pogeje konjičke.

V kinejzarski pokrajini Zinjang je vleti bilau telko kobilic (konjičkov, šteri vse pogejo), ka so si Kinejzarge pa nika originalnoga vözmislili. 10 gezaro kokauši so v "šaulo" poslali, pa je navčili, kak morejo kobilice zesti. Birokrati so gnali kokauši na tista mesta, gde je dosta kobilic bilau, so jim z enim fučlinom pofučnili, pa te so küre začnile klükati kobilice, štere so jim trnok dobro spadnile. Sledik so té kokauši, kak najbaukše pa najbolje zdrave odavali, tau pa zato, ka kobilice dosta beljakovine (fehërje) majo v sebi. - *Samo bejle, ali pa pisane tö?*

Vsi ste znoreli v Meriki?

Dosta Merikanarov, šteri v Evropi živejo, je fejest sram, ka ka njih Congress pa buzijanarski fiškali Starr s Clintonom dela

Tau je prej že dosta bola odürno pa razvüzdano, kak ka je njen predsednik delo. (Ali pa ka so z njim delali.) Za sramote volo te Merikanarge, če je stoj pita, od kec so gé, pravijo, ka so uni iz Kanade. Gezik je, gelte, tak gnaki, na obraz pa niške nema gorspiano, od kec je. - *Nika more rejsan naaupek biti v Meriki, če Merikanarge takše delajo, Merikanarge, šteri so tak ponosni na svojo državo, ka dostakrat eške svoje budjale pa cicifikse tö iz merikanske zastale majo zašito.*

Merikanarge - maukarge. Gda je trbej malo rafinerije (švinglarije), te Merikanarge zato tö nedejo k sausadom na pausado prosi. Gda je etognauk Holbrook več nikak nej lado s srbskim Miloševićom, te je edno paut s sebev pripelo enoga generala, šteri je balkanskomi mesari pravo: eto poglednite moje roke! V edni mam špijonske fligare U2, v drugi pa bombnike B52, zdaj si te prebrodite, če te nas baugali ali nej?... Hopmajster Holbrook je pred par lejti, gda so v Daytoni ranč tak nanj djemali Miloševića, naj že enkrat pri miri pisti Bosno, je toga srbskoga človeka s prepri-

Kokauši pogeje konjičke

tano trdo glavo nut v en oriaški hangar pelo, gde je vse puno strašno velki sodački fligarov bilau, ka naj te "krepek" človek malo premisli, s kem se špila... - *Merikanarska rafinerija prauti balkanski rafineriji, pa če rejsan na Balkani nemajo takše fanj rafinerije (olajfinomitó), kak povejmo v Kuvaiti, Saudski Arabiji, Iraki, in indrik v arabskom svejti, za šteroga tö tak fejest skrbi najvekša država na svejti...*

Gnili kapitalizem. Divdji kapitalizem je venak bole istinsko ime za tisto, ka so komunistični režimi tak šinfali, za tisto, ka so lidge, šteri so v tej državaj gorrasli, tak želeli, za tisto, ka zdaj že v té državaj tö na svoji kauži čütime, ka je nej vse zlato, ka se svejti... Pri nas tö neškejo v službo vzeti lidi nad 40 lejt, ka so prej že stari, ženske pa zato, ka do rodit šli. V Mehiki, paulek merikanarske grajnca pa ranč tak gestejo kapitališine fabrike, v šteraj ne vzememo gor delat ženske, če je noseča. - *No, tau se pri nas tö zgodi, če je že vidati, ka je kusta, liki ka bi ženska, gda go gordjemejo na delo - pa gvüšno, ka gvüšno - mogla pokazati krvave tampone ali bato, ka*

je rejsan nej noseča, tau je nej samo gnili kapitalizem, liki svinski tö.

Se Ri Pak. Tak se piše 20 lejt stara mlada dekla iz Južne Koreje, štera prej najbaukše zna špilati golf med ženskami na svejti. Doma pa tak veliko čest má, kak kakša boginja. Njen oča je njen trener (edzö). Pak se je mogla kuj vzeti zapauvedim svojoga očo, ka ovak bi leko vzela svoj pak, pa zbaugom. Oča go je napriliko tak včüu, ka se ne smej bodjati - tau prej radi delajo drugi južnokorejski trenerge tö -, ka go je v paunauci pelo na cintor, naj se kuj djemé straji... L. 1992 se je či eške samo z drugimi šaulari špilala golf. Pred tekmoanjem (verseny) je oča-trener zgrabo trofejo, pa go prejk dau svoji čeri. Gda so ga drugi stariške gledali, kak dojpiknjeni bikauvge, jim je pravo: - *Zaka pa nej? Tak moja či gvine! Če, nej, te vam nazaj dam nej samo trofejo, liki si en prst z roke tö dojvrežjem. - Dotegamau sam tö nej znau golf špilati, aucigamau pa ranč neškem tau začniti v paunauci na nikšom graubišči. Bole mo samo pau Paka krija djo.*

Fr. M.

Pismo iz Sobote **GE PA VEČ NEMO OJDLA PEŠKI**

Ja, več ali menje je vse po starom in je tak, kak sam pravla. Demokracija v naši kuči ške tak tadale živi. Naj je moj trno manjasti zet Miki vsefelle sprobavo in je vsefelle brodo, kak bi me prejk lüčo, njemi je nej gratalo. Ške pravi čas sam gori prišla, ka ške narediti, ka več ne bi pisala. Zatok zdaj poslušajte, škem prajti, dobro preštite. Bilou pa je tak. Moj zet Miki, trno manjasti moški, neške pa neške narediti šoulo za auto. Telko star človek bi že davnik mogo znati auto voziti, dapa, un nej pa nej, neške pa neške. Gnesden je tou že nej normalno, ka moški ne vej kak se auto pela. Vej pa tou že skur vsikši mlajši vej, dapa... Stoj je manjak, tej je manjak! Tak sam že čemerasta nanga, ka vam tou ranč ne morem povedati. Na, od čemerov sam skur pozabila, ka sam vam škela prajti. Tak je bilou. Vinej se je sipavo tej mrzel gesenski dež, mi smo se pa vlekli es pa ta po našoj kuči. Tak sam si želejla, ka bi se kama pelali, v kakšno krčmou, ka bi tam kaj pogeli pa kaj spili. Te pa, kak vövijdi je ta njegva manjoust prišla že na mojo čer, njegvo ženo, stera vej auto pelati. Prajla je, ka de una raj doma gledala televizijo. Moj zet Miki, trno manjasti moški, pa se je postavo ta za šparat in začo küjati večerjo. Pravo je, ka un raj kaj doma sküja, kak pa ka bi se geno vö iz kuče. Ste zdaj tou vidli? Un bi raj küjo, kak pa ka bi se navčo kak se auto pela! Od čemerov sam se potejgnola nut v sebe in

čakala, gda de küjana večerja. V tom časi je dež enjo in posijalo je večerno sunce. Naidnouk me pozove tej moj zet Miki, trno manjasti moški. Vö iz garaže je potejno moj biciklin in mi pravo, ka se zdaj leko pelam, kama se škem. Rejsan sam se odpelala, dapa nej dale kak do moje pajdašice Rozine, steroj sam čistak vse vöovadila, kak se je zgodilo. Ta moja pajdašica Rozina, je rejsan dobra pajdašica, najboukša pajdašica. Tak mi je prajla, ka človek najbolje obodi, če ne brodi na drugoga. Tak sam zdaj ge začala ojditi v šoulo in se včim voziti auto. Vej njemi ge že pokažem, kak se avto pela!

Gda sam njim doma vse tou vöovadila, se je tej Miki samo začo smijati, ka bi un tou trno rad vido, kak de tou vövidlo. Dapa več se nika ne smije. Eto je biu pri nas sekulant, steromi je moj zet, trno manjasti moški, vöplačo pejneze za kučo, garažo pa ške za psa. Ne vem, zakoj je tou vse napravo, bojim pa se, ka mi ne vörvle, ka mo ge dober šofer. Ali gda mo mejla papejre, aj gvüšen bou, ka ga nemo nikan pelala, samo te mogoče, če mi vöplača cejli tank bencina.

Aja, ške tou. Fküper z menov se vči, kak se avto vozi, moja pajdašica Rozina tö. Tak nemo sama in va leko edna drugi pomagale, če de kaj šlo nauopak.

Vas pozdravla vaša Regina,
po novom Regina BMW

Naša vrata so vsigdar oprejeta bila

... DO
MADŽARSKE

Po lokalnih volitvah

Na lokalnih in manjšinskih volitvah na Madžarskem so volili slovenske manjšinske samouprave v 10-ih krajih. V teh dnevih so se ustanovile tudi uradno manjšinske samouprave ter izvolile svoje predstavnike.

Člani slovenskih samouprav:

- **Budimpešta (19. okrožje):** Ferenc Kranjec (predsednik), Jožef Karba, Ferenc Hanžek, Elizabeta Kranjec, Eva Terplan Sipos.
- **Szombathely:** dr. Štefan Pinter (predsednik), Marija Kozar, Ferenc Gyeček, Peter Merkli, Ana Braunštejn.
- **Mosonmagyaróvár:** György Šulič (predsednik), Laslo Brašič, Melinda Časar, Ferenc Küzmič, Antal Temmel.
- **Gornji Senik:** Eva Lazar (predsednica), Martin Ropoš, Lojzek Hanžek.
- **Dolnji Senik:** Laslo Bajzek (predsednik), Štefan Sukič, Gabor Lazar.
- **Sakalovci:** Laslo Nemeš (predsednik), Marija Cserkuti, Jožef Illes.
- **Monošter-Slovenska ves:** Ildiko Pusztai (predsednica), Erika Kóleš-Kiss, Ferenc Nemet, Ilona Nagy, Gabor Dončec.
- **Števanovci:** Dorina Dončec (predsednica), Jožef Merkli, Berta Dončec, Jožef Kürnjek.
- **Andovci:** Karel Holec (predsednik), Tibor Časar, Zoltan Dončec.
- **Verica-Ritkarovci:** Karel Dončec (predsednik), Šandor Merkli, Ferenc Ropoš, Margita Treiber.

Če bi stoj pravo, ka se kaj velkoga pri nas v tej mali vasnicaj tak ne godi, tisti nejma pravico. Gestejo pa vupajmo, baudejo vsigdar takši ljudje, takše držine, stere vörjejo v ednoj ideji, steri škejo nika napraviti, nej samo za sebe, liki za druge ljudi tü. Zdaj, gda smo na G. Seniki držali 60. obletnico mešanoga pevskoga zbora, vejim, ka je vsakšomi napamet prišo Andraš Čabai in njegva držina. Bandi bači so žau, več nej mogli zadobiti te den, liki njina žena **Hilda Čabai** (Filo) so Baugi vala med nami pa se spominajo na "velke" cajte.

tü pa tam je zbor dirigero. 1970. leta ga je pa cejlak prejk vzeo, skauz do 1985. leta. V zbori je spejvo nistarni cajt moj sin Endre pa njegva žena tü."

V tej lejtaj se je pomaleg začnilo operati prauto Jugoslaviji, prauto Sloveniji. Tak znam, da se je pri vas dosti lidi stavilo, ki so prišli es v Porabje. Nej je tau nevarno bilau?

"Nigdar ne pozabim, najoprvin smo iz Slovenije 1965. leta dobili goste. Rodbina nas je prišla gledat. Tak na začetki 70-i lejt smo pa vse več gostov meli. Pri nas so se stavili iz Ljubljane tisti strokovnjaki - med njimi Julijan Strajner, Mirko Ramovž - ki so v Porabji vküpbrali naše slovenske šege, pesmi pa plese. Pa takše goste smo tü meli, kak povejmo Radovan Gobec ali Uroš Krek, ki so

za naše porabske pesmi, za zbor dosti napravili. Nepozableno mi je, gda je Julijan Strajner 1972. leta prišo, pa je tak pravo, ka de naš zbor spejvat üšo v Šentvid. Kelko lejtanje, kelko trüdov je spadnilo za tau, pa se je priškalo. Nevarnost, tau smo ranč nej mislili pa čütili, zatok ka se je te zatok že tak malo operalo. V tej lejtaj je tak bilau, če je stoj iz Slovenije odo v Porabji, je nas navekša vsigdar poisiko, naša vrata so pa vsigdar oprejeta bila."

V tistij lejtaj se je začnilo, da so se naši mladi leko šli včit v Ljubljano na Filozofsko fakulteto. Vaša či, Klara se je tü tam včila. Kak je zdaj, gde je?

"Tak je, Klara se je tam včila, žau je nej nazaj

prišla v Porabje. Gnes je tam v službi, dobro delo ma, firma Kompas dobro sodeluje z našim rosagom, gde ona leko pomaga."

Hilda, ti pa tvoja mati sta tistoga reda spoj poznane bile, ka sta dobro znale küjati. Zdaj sam pa čüla, ka si napisala edne knjige z recejpti. Med tejmi so vse tiste jedi, stere so ljudje v Porabji inda svejta küjali. Znano je, ka je (h)rana nej bogata bila, malo žira (masti) so nücali pa nej telko mesa kak gnes. Leko, ka mo se iz te "Küjarice" znauva včili zdravo küjati?

"Že nistarna lejta sam v Slovenski kalendar pisala recepte, depa rada sam bila, gda so me od Slovenske zveze prosili, da bi edne knjige vküppostavila z recejpti. Na vse sam mislila, ka smo rejsan inda svejta küjali, ka so mati pa naše babice znale. Prosili so me, naj sküjam par recejptov, da bi leko kejpe naredli pa v knjige dali. Etak sam pa 12 fele (h)rane sküjala tü, ka so fotograferali. Tau je nej leko bilau napraviti zatok, ka se k dosti jestvi gnes več - spoj pa tüj pri nas - ne da küpiti material. Pri nas ne dobiš dinsko melo, dinsko kašo. Depa zatok smo iz Slovenije sprajli pa sam etak leko šterc spekla ali dinsko torto. Spisala sam pa takše recepte tü, ka so nej tak indaški, depa praktični so. Dobro je, če naše vertinje malo kaj premenijo, spoj pa če je tau gesti zdravo."

Samo vupamo leko, da se potejm toga tü najdejo takši ljudje, steri bi delali s takšnim veseljom kak Hilda Čabai.

I. Barber

1959. do 1964. leta pa na Rönök. Tau leto smo nazaj prišli na G. Senik, Bandi pa nazaj v šaulo včit. Rame smo nazaj dobili, liki mlin na nej."

Vsakši zna, da so Bandi bači dosta napravili za pevski zbor. Oni so bili, ki so ga tistoga reda - če rejsan v cirkvi - depa ustanovili.

"Tak je. 1936. leta je prišo v ves Bandi za kantora. 1938. leta je ustanovio v cirkvi eden pevski zbor. Tau tü potrejbno povedati, ka so ma Kühar plebanoš tistoga reda pri tej tü na pomauč bili. Kak sam pa že povedla, prišla so tista žmetna lejta, gda so nas preganjali, pa smo etak nej doma v vesi bili. Gda smo pa 1964. leta prišli domau, je že bio vaški mešani pevski zbor, steroga je vodo Vaš Jožef. Müva obadva z Bandijom sva stanila v zbor pa sva spejvala 20 lejt. Tačas ka je gospod Vaš vodo zbor, ma je Bandi tü pomagao, več slovenski pesmi je not navčo,

Hilda, tvoja držina je tak na G. Seniki, kak po cejloj krajini hirešnja bila. Tau sta si zaslužila tvoj oča pa mati. Sledkar tvoj mauž, "naš" Bandi bači tü.

"Znano je, da so moj oča tüj v vesi mlin meli. V mlin je pa ojdlo spoj dosta ljudi s cejle krajine. Nigdar ne pozabim, da so z Goričkega tak prišli, ka so dosta "dela" prinesli v mlin, pa so več dni tüj ostali. Moj oča so za vskašoga znali, vsakšoga so na računi držali. Nej so bili zvišani, nej gnauk pa dvakrat so srmačkim ljudam dosta pomagali. Mlin je bio edno takšo mesto, gde se je dostavse godilo. Po bojni so prišli žmetni, žalostni cajti. Gnešnji mladi že ne znajo, kak je te šlau. V 50. lejtaj so nam najoprvin mlin vkraj vzeli, tak so prajli, ka je oča kulak. Pa tau so prajli, ka je on sovražnik lüstva. Oča je mogo po napsama (dnini) ojti na granici. Sledkar ga je eden sakalauvski zidar, Časar spravo na Fertószéplak. Tam so zidali, oča so tam delali v skladišči (raktár). Po mlini so nam ram tü vkraj vzeli. Te sam že ge nej doma bila, 1947. leta sam se oženila pa smo se držali v šauli. Mati so pa mogli vö z rama titi. V rama so držali tistoga reda sildje. Depa müva z možom sva tü preganjeniva bila za toga volo. Najoprvin smo se mogli spa- kivat v Števanovce, od

Pa don...

Kak cajt bežil? Etognauk je eške takša ica bila, ka so *Ištvan Sukič* v *Adacs-pusztí* pri *Szabadszállási* ranč srajce nej mogli trpeti na sebi. Od tistoga mau smo dobili par numar naši novin *Porabje*, zdaj pa de te pomalek že pá mangline trbólo nasé dejvati pa rokajce iskati. Tak nam táfűčka naš žitek, kak kakši šnólcug...

Turekin Pišta so se tó ranč nej tak davnik (1930) narodili na G. Seniki, zdaj se pa te endvajsti špilajo. Nej karte, liki kak naj iz endvajsti gezaro forintov penzije vódržijo do drugoga mejseca. Kak če bi naponi, vsakši mejsec „ajncundvajncig“ smerali. Zmejs pa jim neprestanoma kontra stra, ka v šteri minuti zgibijo vse, ka so si cejli žitek vkúp poškrabali. Žitek je kratek pa p... žitek je kratek pa p...?

Če bi radi zblaudili ali se zgibili, te nedite v velki varaš, kak je *Budimpešta*, liki idite v kakšo vogrsko pústinjó, kak so puste kauli *Kecskeméta* ali *Szabadszállása*... Zato smo tem bole veseli bili, gda smo po dugom vandrivanji – kak v kakši pripovejsti – prišli k eni iži, štera je sploy na samom stala, z nje pa je vóprišla ena stara-stara grbava babica. Kak v kakši *Grimmovi* pravljíci. Zato, ka nas je nej pitala, ka mi tam iščemo, gde ranč ftiči ne odijo, sam ge zvedavo, če ne vej, gde so *Turekin Pišta* bači doma, pa če se vnoči ne bogi sama.

Naj te dojstrlim, ali pa naj te s tepačov bujem?

Prauti Tureknomi Pišta bačini prej dobro demo, ovak se pa una prej vnoči tó nika ne bogi... No, istina, ka ji véasik srce v gotanjaj klúka, depa prej se nika ne bogi... *Etognauk* vnoči je prej tó nekak rogato, kak stau vragau! Najprva je skor strejz dobila, natau je pa začnila kričati: – Ka za prepitanoga vraga si gé, pa ka tú lomáčeš, škeš, naj te dojstrlim, ali pa bi raj, ka te naj s tepačov bujem?!...

Naj se prej nika ne bogi, sta ji pravla dva policajja, njiva prej samo enoga razbojnika iščeta, šteri je vujšo iz vauze v *Kecskeméti*, pa se nin po té pustaj skriva...

***

– Pet mlajšov nas je bilau. Tri sestre pa en brat, šteri je 43-oga pri *Doni* spadno. Nikša akna je gordünila, tak ka so raztrgani tali njegovga tejlja nut v vodau pokapali. Zvíuna je samo ena rauka ostala, štero je spozno naš sausad, *Skinin Stejfli* (*Sajbaš*), un je tó tam biu pri *Doni*, spozno zavolo bratove vóre, štero je eške domau tó prineso... Dosta naši pojbov je spadnilo pri *Doni*. Dva mojiva bratranca, *Divicin Djauži*, *Tonice Francli*, *Djürin Franci*, *Lujskin Viktor ptt*... Mojoga očó pa so 46-oga odpelali v vauzo za pau leta. Ranč so v mlini bili, so po njega prišli, ga spakivali, pa ga tá-odpelali. V *Somboteli* je biu na biroviji. Ge sa tó z njimi úšo. Tam pri púšpekojski cerkvi je bila vauza. Pred menov so ga nut pelali, ge

sam tó sto nut títí, pa so mi pravli: „Tú takši, kak si ti, nedo nej nut ojdli!“ Pa sam mogo domau títí...

– Sledik smo ti eno pismo daubili, pa smo ga gledat odili. Mati je velki kolač krija spekla. Prva, kak smo očí tisto tádali, smo mogli krú tak nut zrezati, ka če smo prej nej ger kaj nut spekli. Trdo friganco smo jim tó nesli, ka so samo vodau dobili v vauzi. Oča je friganco nut djau v tisto vraučo vodau, ka je daubo, tak je don nikši žma emo tisti bejli krop...

– Gda je oča domau prišo, je 36 kil emo. Te je eške en par lejt tak tádelo. Natau je 53-oga leta nut v postelo ležo, pa do 63-oga v njej ležo. Natau je mrau. Velko astmo je emo. Un se je tó *Ištvan Sukič* píso... Oča nikdar nikanej gučo, nikanej sto gučati, ka so z njim delali v vauzi. Trnok so ga prestrašili, pa se je nej vúpo...

– No, telko je bilau, ka so na *Gorenji Senik* dosta židauvov pripelali 44-oga, venak ene 200, šteri so na grajnci mogli futodjarke pa bunkere kopati. Tam taprejk na *Austrijo*, tam pri nas taprejk na *Vrškiče*, prauti *Tromejniki*. Vej so te bunkeri zaman bili, ka je že prauti konci šlau, bojna pa tam tagor prauti *Dolenjomi Siniki* pa *Martinji* „úšla“. No, moj oča je prej emo tiste židauve... Pa te je mojoga očó sledik nekaj nut ovažo z njegovga brigadirstva volo. Vej vejmo, što je biu, samo toga nemo gučo... Mi smo tó kopali, depa mi smo si penaze slúžili s tem, 30 forintov smo dobili na en den. Tistoga ipa tau

zato dober slúž biu. Židauvge pa so šenki mogli delati.

– Tri lejta sam pri *Zavci* v bauti delo. Gda so *Zavec* domau prišli, te sam jim prejkdau. Uni so na *Hortobágy* bili vóodpelani. V zadrugí (*szövetkezeti*) so najprva steli, naj v *Slovensko* ves dem v bauto. Ge sam v bauto nej sto títí, ka sam samo krčmou rad emo. Pri *Zavci* sam bautu pa krčmou bajdvoje emo... Gda so *Zavcovi* nazaj prej vzeli svojo bautu pa krčmou, te sam ge dvej-tri lejta doma svinje krmó, z *Mijaukinim Djaužinom* sva ojdla z mlatilnico kaulivrat. S *Hofjer* traktorom, s takšim, šteri je takše škramble emo, smo po brgaj ojdli. Vsikši den smo pri trej-štiraj ižaj postavlali mašin.

– Najbole sam zato s svoje rojstne vesi odišo, ka so večkrat steli, naj baudem špijon. Gnauk je samo en auto stano, pa so me steli nanje djemati. Sam pravo: ge nemo! Namé so že pri sodakaj tó steli dobiti. Vejte, 53-oga sam ge na *VIT-i* (na *Srečanji mladine* iz *Cejloga*

sveta) tolmač biu. Tau je bilo med *Hegveshalmom* pa *Szobom*. Namé so tam že tó vsigder steli meti za špiclina. Depa ge sam je zagno... Kak pravim, sledik so tó prišli, depa drugo so nej mogli narediti, samo s tem so me steli gajdlati, ka če sam pozabo, s koj ge živim? Ge sam tistoga ipa tó vodo eno patijo na grajnco, ka smo tam delali, smo grajnco kopali, 50 lúdi nas je bilau, pa prej če je nemo baugo, te nemo smo tadale tam delati... Tak! Te nemo delo!

– Sledik nam je eden iz *Slovenske* vesi samo dosta obečavo, ka nas nut spravi v židano fabriko, ka tam delo dobimo. Depa s toga nika nej bilau, samo dosta palinke je táznoso, delo pa nikanej bilau!... Te sam se pa paubro, pa sam gorodišo v *Pešt*, pa sam tam biu do 87-oga leta. Sprvoga sam v eni krčmej delo, v štero so kakši gaunarge pa razbojnicke tó ojdli. Moje delo je tau bilau, ka sam takše razbijače mogo tavó lúčati. Sledik sam biu vse, kólnar, kíjjar, šef, pultoš...

– Že dugo mám v novej išijaš, nika ne morem prauti tomí, tú na pusti zato tak tášaškam. 84-oga leta sam grato invalid (rokkant), pa od tistoga mau sam več nej delo redno. 87-oga sva kolejarom dojprišla na *Adacs-pusztó*, ka sva v *Pešti* zavolo viske ceringe pa niz-

ke penzije nej mogla tadale živetí. Tam sam svoj dom v zarendo dau, tú pa vsefele živino držim, pa se tak pomalek támatramo...

– Ka delam, če ne ladam delati zavolo svoji lagvi nauč?... Dje, te dojsedem, dojležem, taspadnem... Psauyge pa kauli mena lejčejo... Vejpa ne delam več na normo! Pomalek táde...

***

Pomalek tádem. Pa si brodim, kelko leko pripauva človek tak, ka má en mali stolec, na šteroga dojsede pred tablo pšenice, v roke vzeme kosau, zamajutne gnauk ali dvakrat... S staucó pa s kosauv se za en peden nikak naprej skitóni, s kosau zamajutne gnauk ali dvakrat... Peden naprej, čuč na štúc, zamajutne... *Abele-gabele* za tajér naprej, čuč-pokúč, šmúke-púkeu... Okapanje z ranč takšo tehnologijo.

Pa don... Pa don... Pa don... življenje živé, in šké živetí...

***

Turekin Pišta so samo te žalostni gratali, gda so zvó-dali, ka si je njina sestra na G. Seniki – zavolo strašno velkoga betega – sama skončala svoj žitek.

Tisti den so psauvge tó nej kauli *Pišta* bačina skakali.

Besedilo in posnetek:
Franček Mukič

Adam, šamadli pa motka

Trnok davnik se je zgodilo, eške te, gda je *Adam* živo. Gda je *Baug* stvauro *Adama* za *Paradičom*, me je dau en mali šamadli pa eno motko. *Gospodni Baug* je etak pravo *Adami*: – Tau zemlau, štero dosegneš tak, ka boš sejdo na šamadlini, lepau pomalek okapaj! S toga boš mirno leko živo.

Adam je lepau okapo, depa eške je nej biu večer, gda je že vse okopo, ka je dosego s šamadlina. Eh, si je brodo, tak ga niške ne vidi, malo je

naprej sūno šamadli, pa je eške manjkino cuj okapo. Pa tačas, ka je nej grato večer, je vsigder malo naprej bučno šamadli, pa tisto kaulivrat vóšfréko.

Večer je k *Adami* staupe *Baug*, pa ga pito: – Sinek moj dragi, pa ka si činíu?

– Jaj, *Gospodni Baug*, vejš, malo mi je dugi cajt biu, pa sam eške malo cuj okopo, ka naj malo več baude.

– V redi! Cejli žitek boš mogo vsigder več delati! Zato, ka si nezadovoljen, boš s kem več emo, boš vsigder več sto meti! Zato gavolo boš dosta trpo!

Gde še ftič rejdko odi...

Gda sam na Verico prišo, v krčmej sam mogo spita-vati, gde se drži Trajberin Djauži. "Po dvej pauti leko dé ta k njema," pravijo Čajta, steri so tam sejdli pri ednom špriceri. "Edna paut po meji vodi, druga pa kak je Tišlarin dau." "Po meji de baukše," pravi krčmarica.

Iža, stera je bliža Čöpancam kak Verici

Gde naj ta dem, si brodim, gda Čajta zar za menov namé zakričijo. V straji sam posanco s stere sam pivo pijo skurok nej paužro. "Samo neš traktor ali kakšen drugi mašin küpüvo?" "Nej, traktor nemo, ovak je iščem."

V taši mali vesi kak je Verica ali kak so Andovci, če lücki človek pride v ves, vaščani včasini vedeti škejo, kama pa zaka je prišo. Nej sam ovado. Išo sam v avto pa se po Tišlarnom dauili pelo k Trajberni. Kak dolapridem z asfalta, led tak pršči pod autonom, kak če bi glažojno trli. Dugo sam se z avtonom nej mogo pelati, zato ka sam že nutra v gauštjo prišo, gde je globka paut. Gda sam vö iz avtona staupo na sklisko travo, tak sam na rit seu, ka se je vse zemla strausila. Njegovoga..., zdaj mo leko tak odo, kak če bi

se po... Vseeno, če sam že do tejga mau prišo, nazaj že nemo. Te sam še nej vedo, ka je do rama od tistac še pau vöre pejški. Gda vcuj k rami pridem, te vidim, ka pri Trajberni ramaj nekaj z motorno žagov žaga pa tisti se tū Trajber piše. "Srečanje majo Trajberji," si mislim.

Gda me "Runci Toni" zagledne (tak ga zovejo v vesi), tak se zbodji, kak če bi vruga vido. Žaga ma skur vö z roke spadne. Gda skrajey pridem, se moram zglasti, zato ka tak pres-trašeno gleda, kak če bi ma kokauš krüj vzela. Gda se zglastim, te "k sebi" pride.

- Trajberin Djauži je doma?

- Pred desetimi minuti sam ga še vido, tak ka doma mora biti.

"Runci Toni"

Do dvaura pridem, gda vidim, ka Djauži talidje tiskajo dola po brgej.

- Baug daj! Leko vas malo goradržim?

- Leko, dapa sploj dugo nej, zato ka nejmam časa. Zdaj je malo baukšo vrejman pa ka je delo taza-ostalo, zdaj štjem zgautaviti.

- Sami živeta v tau rami?

- Ja, zdaj sam živem tū. Prvin nas je šest bilau. Trgè bratje pa tri sestre. Sestre pa bratje so se kraj oženili pa so inan šli k možaum, tak ka gda so sedemdesetsedmoga oča mrli, od tistoga mau sam živem tū. Edno sausadico zato mam, ona je Micka, dapa ona že starejša, na njau tū dja moram skrb meti.

- Kak tau, ka tak dalač od vesi kraj cejlak znautra v gauštja so se rami zidali?

- Tau je gnauksvejta vse eden grünt bijo. Pa te tau bila šega, ka so hišo ta zidali, gde je grünt bijo. Če tū kaulak gledamo, ka se tū vidi, tej dvajsti hektarov, tau se vse vcuj k tauma rama drži.

- Dalač od lüstva, cejlak sami živeta. Ka leko tū dela cejli den?

- Brž taudide den. Dja delo mam. Mam dvej krave, edno telico pa štiri svinje. Tak ka je dela zavole. Tū, če kaulak gledaš, vidiš traktor pa mašine. Tè tū furt trbej popravlati. Eden den tak brž mine, ka človek ranč vpamat ne vzema.

- Vejm ka nejmata elektriko, kak leko etak žive?

- Sploj težko. Ka svejtiti trbej, tisto vse z baterije de. Gda so že slabe, te je napunim.

Trajbarin Djauži

- Kak je leko napunite brezi elektrike?

- Mam eden mali dizelmotor z ednim cilindrom, tauga z rokauv notrapo-žanem, pa te žené dinamo. Dinamo pa napuni baterije. S tejm svejtım znautra v rama pa v štala tō. Taši človek, steri ma elektriko, tisti tau ranč ne vej, ka je tau, gda človek vö dé na dvor pa je vse tak črno kak krt. Ka si vejmo! Tistoga svejta, gda so elektriko vlekli, so nam tau prajli, ka smo dalač od vesi, zato ne dobimo.

- Če bi televizijo meli, mislim, ka te bi zato malo baukše bilau, nej?

- Dja mam. Spravo sam si enga tašoga tv, steri z baterijov dé, tak gledam televizijo, če škem.

- Kak dalač ste vi od veričke baute?

- Edno vöro moram titi pejški. Na keden dvokrat dem gora v bauto, te gda krüj pripelajo. Te mam šegau še tiste druge stvari potjipüvati, ka doma v tjunji trbej. Zdaj je še dobro, gda človek po süjom leko dé, samo gda snejg dolaspadne, te je vrug. Ka mo delo, če človek tū ma kučo. Na stare dni že kama mo üšo? Tū, če hitro doktora trbej zvati, baukše, če

prejk letiš v Čöpance. Tau je samo dvejstau mejtarov do prve kuče. Kak dobro bi bilau, če bi elektriko leko od Čöpanec es potegnili, te dvejstau mejtrov bi nej tak drago bilau. Poj, pogledni, kak so skrak.

Pa rejsan, človek tam tak prejk meje pride, ka ranč vpamat ne vzema.

- Dja tū dostokrat pozabim, ka je tuj meja, dje tak, ka sam že pri Šraji v Čöpincaj, gda vpamet vze-mam, ka sam prejk meje prišo.

Kölešova Micka

Gda dem prauti avtona, te vidim, ka je sausadica Micka Köleš tū doma. Vö na okno gleda pa tak se ji na obrazi vidi, kak če bi pitala: "Ka tū odiš, gde še ftič rejdko odi!?"

Karel Holec

"Večne Eve" slikarke Irene Polanec tudi v Porabju

Sodobno slovensko slikarstvo si v zadnjih letih utira pot tudi na Madžarsko, natančneje v Porabje; zanimivo razstavišče v avli monoštrskega gledališča je ponudilo gostoljubje slikarskim platnom *Vide Pfeifer-Sajko, Romana Verasa, Petra Marolta*, trenutno pa tu razstavlja slikarka **Irena Polanec**. Svečana otvoritev njenih slik je bila 7. novembra, razstava pa je na ogled do konca tega meseca.

"Slikarstvo Irene Polanec, to je renesansa dvajsetega stoletja. To je vse zlato popljenih galej. To so prebujene Madone. To je vsa izgubljena in ponovno najdena lepota." (Iracema Arditi, brazilska slikarka) Irena Polanec je slovenska slikarka, ki je že raz-

tavljala po vseh najuglednejših galerijah po svetu. Je umetnica, ki si je pred petindvajsetimi leti drznila slediti svojim sanjam. Iz rodnega Maribora, kjer danes spet živi in ustvarja, je odšla v Pariz in tam najprej upodabljala klošarje, nato pa je nekega dne spontano začela slikati Eve, skrivnostne ženske z jabolki - simbolom ljubezni in greha, ter s školjkami - simbolom rojstva. Njene Eve znajo prepričevati in prepričati, njihov pogled je pogled Mone Lize, večnega simbola ženske. Prgišče zlata pa rdeče in črno, zadnje čase tudi belo, to je njen slikarski moto. Tako prepoznaven, hkrati pa tako samosvoji, da imajo celo galeristi in kritiki težave, v

katero likovno skupino naj jo uvrstijo.

Slikarka Irena Polanec sodi med tiste redke slovenske likovne ustvarjalce, ki so kljub silni konkurenci uspešni tudi v tujini, ona predvsem v Franciji. Francija s svojim umetnostno že dolgo vabljivim Parizom je prva z raznovrstnimi priznanji potrdila ustvarjalno izvirnost njenih slik. Zadnji dve ustvarjalni leti sta za umetnico še posebej na gosto posuti z izjemnimi

priznanji; pod vtisom njenih "Večnih Ev" ji je tudi eminentno pariško razstavišče Salon dodelilo bleščavo odličje.

Petdeset najvidnejših francoskih umetnostnih kritikov pa jo je izbralo v družbo dvestotih največjih slikark v svetovni zgodovini umetnosti. Monografija, v kateri ima Irena Polanec vidno mesto, je izšla v Franciji, in kot umetnica sama pravi, ji pomeni eno največjih priznanj njenemu umetniškemu delu.

Vendar je Irena Polanec z dušo in srcem priklenjena na domovino Slovenijo; kljub lepoti pariškega vele mestnega vrveža in kljub številnim francoskim priznanjem jo je srce vleklo v rodni Maribor. Na otvoritvi nam je izdala tudi eno izmed zanimivih intimnih izkušenj izpred nekaj let; ko se je po počitnicah v rojstnem kraju vračala v Pariz, je za domačo hišo izkopala vrečko zemlje in jo odnesla s sabo. V to zemljo je v Parizu posadila rože. Ko je odhajala iz

Pariza, jih je poklonila prijateljici. Še danes neke na nekem pariškem oknu cvetejo rože v slovenski zemlji...

Še eno zanimivo priznanje

bi lahko omenili: bralke in bralci slovenske revije Jana so Ireno Polanec lani izbrali za Slovenko leta 1997. Upamo in želimo, da bodo slike slovenske umetnice tudi porabske obiskovalce razstave obogatile z novimi, skrivnostno lepimi umetniškimi užitki. Saj - kaj je pa na svetu lepšega in privlačnejšega kot v mavrično tančico mistike zavita - Zenska?!

Valerija Perger

ZA SMEJ

Obed

Lujzek je sploj aklavi na jesti. Gde dela, tam geste künja, depa on je tam ešče nigdar nej djo. Doma ma žena küja, vsakši den domau dé na obed. Doma je tü sploj aklavi pa napona nika marnjavi pa kritizera, ka že ženi sploj na žile dé. Etognauk je Lujzek pá domau prišo na obed pa gda je začno gesti, je etak kričo: "Zenska! Tej krumplinge so že pa samo na polonje küjani."

Tau je gnauk gvüšno

Lujzek je etognauk pá domau prišo na obed pa ma žena etak pravi: "Dragi moj, Lujzek! Tau je gnauk gvüšno, ka se gnes neš

tauzo na obed." Lujzek pa: "Si v tejm gvüšna?" Žena: "Cejlak sam gvüšna. Zatok, ka sam ti gnes nika nej sküjala."

Tebe

Joška pa njegva žena Ančika sta se nej dugo ženila. Ančika etognauk etak spitava svojga moža: "Moj dragi Joži! Povej mi, tak po pravici, kakše ženske maš ti rad? Čedne ali lejpe? Joži: "Nej čedne pa nej lejpe. Tebe mam rad."

Klajfe

Micka etognauk na pauti stavi svojo sausadico pa go pita: "Ti, rejsan istina, ka je tvoja sausadica, Sidika nazaj prišla k možej?" "Nazaj je prišla, istina je," pravi sausadica. Micka pa: "Pa ka misliš, zakoj?" Sausadica pa: "Zakoj, zakoj? Tak gučijo, ka zatok, ka je že nej mogla gledati kak se mauž brez nje fajna ma." I.B.

Pred kratkim sta se v Monoštru srečala predsednika Madžarskega demokratskega foruma in Slovenskih krščanskih demokratov, Sándor Lezsák in Lojze Peterle. Med drugim sta si ogledala tudi stavbo Generalnega konzulata R Slovenije v Monoštru.

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak drugi četrtek

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov uredništva: H-9970
Monošter, Deak Ferenc út 17,
p.p. 77, tel.: 94/380-767

Tisk:
SOLIDARNOST D.D.
Arhitekta Novaka 4
9000 Murska Sobota
Slovenija

Po mnenju Ministrstva za kulturo št. 415-715/93 mb z dne 3.11.1993, se časopis PORABJE uvršča med proizvode, od katerih se plačuje davek od prometa proizvodov po 13. točki tarife 3. zakona o prometnem davku (Ur. list RS, št. 4/92).
ISSN 12187062

Časopis izhaja z denarno pomočjo Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Javnega sklada za narodne in etnične manjšine na Madžarskem.